

Ny bok med texter om ljud ur olika perspektiv

”Ljudbiblioteket” är en ny bok av Mikael Strömberg, konstnär i olika ljud-text och bildsammanhang, och illustrationer av tecknaren Joakim Pirinen (Socker-Conny).

Boken består av över 100 korta texter med personliga vardagliga observationer och historiska återblickar med anknytning till ljud indelade under olika rubriker som: Ljud & rymd, Röst, Utrotningshotade ljud samt Ljud och buller.

Bland annat avhandlas ljud från fontäner, bildörrar, elskåp och EU:s bullerregler. I förordet konstaterar författaren: ”Och ljuden bara fortsätter. Öronen blundar aldrig. Om detta handlar Ljudbiblioteket (h-ström Text och kultur).

Mikael Strömberg har även skrivit en krönika i Auris nr 5/06.

Blogg om cochleaimplantat kommer ut som bok

Therese Fornstål, ledamot av HRF:s förbundsstyrelse, har gett ut en bok i dagboksform om erfarenheterna av att få ett CI, cochleaimplantat. Boken heter ”Snäckan” och är uppbyggd efter Therese blogg dagbok ”Snäckan Therese blogg”.

Det är Therese’s första bok och målet är att sprida kunskap om hörselskador.

Boken är utgiven på Kikkuli förlag som drivs av författaren och HRF:aren Ulla Ståhlberg.

Vetenskapliga böcker om hörsel forskning

Förlaget Plural Publishing som ger ut vetenskapliga böcker om kommunikation och funktionshinder har gett ut fyra böcker med anknytning till hörsel: ”Digital hearing aids” av James M. Kates handlar om signalbehandling i digitala hörapparater, ”Auditory steady-state response” av Gary Rance om metoder att mäta hörrösklar hos barn med CI. ”Hearing disorders handbook” av Miller och Schein som är en uppslagsbok för olika hörselrelaterade sjukdomar.

Den fjärde heter ”Falls assessment and prevention” av Lynn S Alvord som handlar om balanssjukdomar och hur man kan diagnosticera förebygga och behandla dessa.

SVT börjar granska ljudet i förväg

Många klagar på högt bakgrundsljud i tv och att ljudet blir mycket högre vid trailers eller reklam. Sveriges Television jobbar en hel del med de här frågorna. Till exempel har såväl 2008 som 2009 utsetts till hörbarhetsår. Erik Lundbeck är SVT:s ljudexpert och arbetar med teknisk utveckling.

– Vi håller bland annat på att införa ett leveranscentrum som ska granska kvaliteten på alla program innan de går ut i sändning.

TEXT OCH FOTO: STEFAN ANDERSSON

ERIK LUNDBECK har arbetat på SVT i cirka 40 år och sedan 1970-talet har han arbetat särskilt med frågor kring ljud.

– Det är på sätt och vis ett problem att det blivit förknippat med mig som person. Då blir det lätt ”Nu kommer han och ska klaga på produktionen igen”.

Arbetet med att förbättra hörbarheten pågår på flera fronter, bland annat genom det leveranscentrum som SVT håller på att införa för att kontrollera den tekniska kvaliteten.

– Vi håller nu på att utbilda de personer som ska jobba med det. Meningen är sedan att det mesta som sänds ska passera leveranscentrum. En av de viktigare uppgifterna för dem som jobbar där blir att kontrollera hörbarheten.

Lyssnar för första gången

En fördel är att någon som inte tidigare har hört programmen lyssnar igenom dem.

Erik Lundbeck.

– För producenten eller ljudteknikern som har varit med och gjort programmet och vet vad som sägs är det kanske inte svårt att höra. Då riskerar man att till exempel lägga på för mycket bakgrundsljud.

”Kontinuerlig förbättring”

SVT håller också på att bygga upp en ny programkontroll som innebär att programmen ska lämnas mycket tidigare. Erik Lundbeck tror att tittarna kommer att märka en kontinuerlig förbättring av hörbarheten under 2009.

Tanken är att när ett program inte håller måttet när det gäller ljud- och bildkvalitet så ska det tillbaka för att göras om.

– Det blir en ”inskolningsperiod”, men när programmen kommer tillbaka så kommer de nästa gång att försöka göra rätt från början. Det gäller inte minst externa produktionsbolag som kommer att få ökade kostnader för att göra om programmen.

Då handlar det förstas om program som produceras relativt lång tid innan de sänds och inte till exempel dagsfärska nyhetsprogram.

– Här är det främst utbildning som gäller, men det är dels ganska stor omsättning på personal dels fler som hantlar ljudet.

Det handlar även om kunskaper hos ljudteknikerna och om att få tid till att bearbeta ljudet.

Erik Lundbeck nämner till exempel Frank Sinatra.

– På hans skivor hörs oftast vartenda ord när han sjunger. Det beror inte bara på att han artikulerar tydligt utan också på hur musiken är arrangerad. Man har sett till att instrumenten inte kolliderar med sången bland annat genom att ut-

nyttja sångarens inandningar.

En sak som är viktig när bakgrundsmusik ska användas är att välja rätt musik eller ljud.

– Om man använder hårda ljud som till exempel från ett fyrverkeri så kommer man att misslyckas med att filtrera bort dem från talet medan mjuka ljud från en violin kanske går lättare.

Duktiga ljudtekniker

Erik Lundbeck säger att de flesta ljudtekniker är väldigt duktiga, men att det är ett samspel där många personer är inblandade.

– Därför tror jag på det här med ett leveranscentrum som tittar igenom inspelningarna.

Att få bort störande bakgrundsljud är en sak. Något som irriterar minst lika många är att det plötsligt blir höga ljudnivåer vid reklam eller en trailer för kommande program.

Det går inte bara att vrida ned volymen. Det finns många olika saker som påverkar ljudet och hur det upplevs.

Det finns gränser för hur högt ljudet får vara, men det gäller den elektriska signalens styrka, inte hur ljudet upplevs.

Det finns nämligen ingen riktigt bra metod att mäta hur lyssnaren upplever ljudet. Och även om det finns gränser för hur högt ljudet får vara så går det att komprimera det genom att ”trycka ihop det” inom de hörbara frekvenserna så att det upplevs som högre.

– När det gäller till exempel trailers för kommande program så väljer man kanske ofta ut actionscener eller scener där det händer saker och ting och då är ljudet ofta högre eller så kanske det är någon speciell musik, säger Erik Lundbeck.

Det kan också bli stor skillnad beroende på hur publiken lyssnar.

– Sitter man i en tyst miljö eller finns

det andra bakgrundsljud? Har man en hemmabioanläggning med perfekt ljudåtergivning, eller kanske en mono-tv med i värsta fall högtalaren riktad bakåt?

Han säger att SVT har varit aktivt i utvecklingen för att ta fram ett sätt att mäta hur lyssnaren upplever ljudet och tittat på olika sätt att minska problemet.

– Vi tror väldigt mycket på ett system där vi innan ett program sänds gör en sådan mätning och sedan fjärrstyr vår utrustning med hjälp av dessa mätningar.

Blir först i världen?

SVT hoppas att före sommaren 2009 som första tv-bolag i världen ha ett system för en sådan mätning i drift.

– Resultatet bör då bli att ljudnivåskillnaderna inte kommer att bli så stora som i dag. Men som sagt, hela vägen fram lär vi inte komma men en bra bit på väg, säger Erik Lundbeck. ●

Världens minsta trådlösa mikrofon?

Microphone Mini DM-05

Skala 1:1

- Liten trådlös mikrofon för digital radioöverföring med en helt enastående prestanda
- Kodad överföring av ljudet
- Unik teknik som håller ljudnivån inom ett behagligt område
- Fästs enkelt med ett clips

COMFORT AUDIO AB | BOX 154 | 301 05 HALMSTAD | TEL 035 15 23 00

COMFORT audio
WWW.COMFORTAUDIO.SE